

1.
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
доцент Геруш І.В.

“ 17 ” 09 _____ 2021 р.

ДОВІДНИК ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУС)
з вивчення навчальної дисципліни «ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА»
(модулі 4, 5)

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність (напрямок)	222 Медицина
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Освітній ступінь	Магістр
Курс навчання	6
Форма навчання	денна

Кафедра внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб

Кафедра внутрішньої медицини, фізичної реабілітації, спортивної медицини та фізичного виховання

Кафедра клінічної імунології, алергології та ендокринології

Схвалено на методичній нараді кафедри внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб « 25 » серпня 2021 року (протокол № 12).

Завідувач кафедри _____ О.С. Хухліна
(підпис)

Схвалено предметною методичною комісією з терапевтичних дисциплін
« 29 » серпня 2021 року (протокол № 13).

Голова предметної методичної комісії _____ В.К. Ташук
(підпис)

Чернівці – 2021

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Кафедра	Внутрішньої медицини, клінічної фармакології та професійних хвороб
Прізвище, ім'я, по батькові науково-педагогічних працівників, посада, науковий ступінь, вчене звання, e-mail	Волошина Лариса Олександрівна, доцент кафедри, доктор медичних наук, voloshka03@ukr.net Гараздюк Іван Васильович, доцент кафедри, кандидат медичних наук i.harazdiuk@gmail.com Кушнір Леонід Дмитрович, доцент кафедри, кандидат медичних наук, kushnir.leonid@bsmu.edu.ua Патратій Марина Володимирівна, доцент кафедри, кандидат медичних наук, marina.patratyi@gmail.com Олінюк Оксана Юріївна, доцент кафедри, кандидат медичних наук, olinoks@bsmu.edu.ua Телекі Яна Михайлівна, доцент кафедри, кандидат медичних наук, teleki.jana@bsmu.edu.ua
Веб-сторінка кафедри на офіційному веб-сайті університету	https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-meditsini-klinichnoyi-farmakologiyi-ta-profesiynih-hvorob/ https://www.bsmu.edu.ua/propedevtiki-vnutrishnih-hvorob/ https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-meditsini/
Веб-сайт кафедри	http://intmed.bsmu.edu.ua
E-mail	int_medicine@bsmu.edu.ua
Адреса	м. Чернівці, вул. Головна, 137
Контактний телефон	+38 (03722) 3-32-62
Кафедра	https://www.bsmu.edu.ua/vnutrishnoyi-meditsini/

2. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Статус дисципліни	нормативна
Кількість кредитів	14,5
Загальна кількість годин	435
Лекції	0
Практичні заняття	270
Самостійна робота	165
Вид заключного контролю	підсумковий модульний контроль

3. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (АНОТАЦІЯ)

Внутрішня медицина з інфекційними хворобами та фтизіатрією, як дисципліна, має за мету підготовку спеціалістів, які володіють достатнім обсягом теоретичних знань, практичних навичок та професійних вмінь для встановлення діагнозу, проведення диференціального діагнозу та призначення раціональної терапії у конкретного хворого. Предметом внутрішньої медицини з інфекційними хворобами та фтизіатрією є вивчення етіології, патогенезу, клінічної картини захворювань внутрішніх органів, програми диференціальної діагностики та на основі цього плану – раціональної терапії.

4. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Перелік нормативних документів:

- Положення про організацію освітнього процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu-u-vdnzu-bukovinskij-derzhavnij-medichnij-universitet.pdf>);
- Інструкція щодо оцінювання навчальної діяльності студентів БДМУ в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/bdmu-instrukciya-shhodo-oczinyuvannya-%D1%94kts-2014-3.pdf>);
- Положення про порядок відпрацювання пропущених та незарахованих занять (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/reworks.pdf>);
- Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/polozhennya-pro-apelyacziyu-rezultativ-pidsumkovogo-kontrolyu-znan.pdf>);
- Кодекс академічної доброчесності (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/kodeks_academic_faith.pdf);
- Морально-етичний кодекс студентів (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/ethics_code.docx);
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2019/12/antiplagiat-1.pdf>);
- Положення про порядок та умови обрання студентами вибіркового дисциплін (https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/04/nakaz_polozhennyz_vybirkovi_dyscypliny_2020.pdf);
- Правила внутрішнього трудового розпорядку Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» (<https://www.bsmu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/17.1-bdmu-kolektivnij-dogovir-dodatok.doc>).

4.2. Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації;
- списування під час контролю знань заборонені;
- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

4.3. Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

- дії у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики та деонтології;
- дотримання правил внутрішнього розпорядку університету, бути толерантними, доброзичливими та виваженими у спілкуванні зі студентами та викладачами, медичним персоналом закладів охорони здоров'я;
- усвідомлення значущості прикладів людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності та медичної етики.

4.4. Політика щодо відвідування занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх навчальних заняттях (лекціях, практичних (семінарських) заняттях, підсумковому модульному контролі) є обов'язковою з метою поточного та підсумкового оцінювання знань (окрім випадків з поважних причин).

4.5. Політика дедлайну та відпрацювання пропущених або незарахованих занять здобувачами вищої освіти:

- відпрацювання пропущених занять відбувається згідно з графіком відпрацювання пропущених або незарахованих занять та консультацій.

5. ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ)

Перелік навчальних дисциплін, на яких базується вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, для яких закладається основа в результаті вивчення навчальної дисципліни
Медична хімія.	Пропедевтика внутрішньої медицини.
Біологічна та біоорганічна хімія.	Медична радіологія
Медична та біологічна фізика.	Фтизіатрія.
Анатомія людини.	Дерматологія та венерологія.
Гістологія, цитологія та ембріологія.	Отоларингологія.
Фізіологія	Неврологія.
Патоморфологія.	Психіатрія, наркологія.
Патофізіологія.	Анестезіологія, реаніматологія
Мікробіологія, вірусологія та імунологія.	Медична психологія.
Фармакологія.	Радіаційна медицина
Гігієна та екологія.	Військово-польова терапія

6. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

Мета вивчення навчальної дисципліни «Внутрішня медицина» є підготовка лікаря за фахом на основі положень ОКХ та ОПП. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій). На підставі кінцевих цілей до кожного модулю або змістового модулю сформульовані завдання у вигляді певних умінь (дій), цільових завдань, що забезпечують досягнення кінцевої мети вивчення дисципліни.

Завдання дисципліни:

- ✓ Визначати етіологічні та патогенетичні фактори найбільш поширених терапевтичних захворювань згідно списку 1 ОКХ.
- ✓ Аналізувати клінічну картину найбільш поширених захворювань внутрішніх органів.
- ✓ Виявляти різні клінічні варіанти та ускладнення найбільш поширених захворювань внутрішніх органів.
- ✓ Проводити диференціальну діагностику, обґрунтовувати і сформулювати попередній діагноз.
- ✓ Визначити тактику ведення (рекомендації стосовно режиму, дієти, медикаментозного лікування, реабілітаційні заходи) терапевтичного хворого.
- ✓ Скласти план обстеження хворого та аналізувати дані лабораторних та інструментальних обстежень.
- ✓ Оцінювати прогноз життя та працездатності терапевтичного хворого.
- ✓ Діагностувати та надавати медичну допомогу при невідкладних станах у клініці внутрішніх хвороб.
- ✓ Проводити первинну і вторинну профілактику найбільш поширених захворювань внутрішніх органів.
- ✓ Проводити медичні маніпуляції згідно списку 5 ОКХ
- ✓ Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у терапії.

Предметом внутрішньої медицини є вивчення етіології, патогенезу, клінічної картини захворювань внутрішніх органів, програми диференціальної діагностики та на основі цього плану – раціональної терапії.

7. КОМПЕТЕНТНОСТІ, ФОРМУВАННЮ ЯКИХ СПРИЯЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА:

1. Інтегральні:

- здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

2. Загальні:

- здатність застосовувати знання з внутрішньої медицини у практичних та клінічних ситуаціях.
- здатність до вибору стратегії спілкування та працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії.
- здатність спілкуватися рідною мовою усно, письмово; здатність спілкуватись іншою мовою.
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим.
- здатність оцінювати та забезпечувати якість робіт, які виконуються.
- визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності;
- нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим;
- знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання.
- вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти набувати сучасні знання.

3. Спеціальні (фахові, предметні): Збирання медичної інформації про стан пацієнта. Знати алгоритм опитування пацієнта. Вміти провести розпитування пацієнта та виділити основні скарги, оцінити загальний стан пацієнта, сформулювати діагноз. Дотримуватись вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності. Відповідати за якісне виконання поставлених завдань Ведення медичної документації. Оцінювання результатів лабораторних та інструментальних методів дослідження. Мати спеціалізовані знання про діагностику невідкладних станів. Визначити тактику надання екстреної медичної допомоги згідно з алгоритму. Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь. Використовувати стандартні підходи до оцінювання інформації, використовувати комп'ютерні інформаційні технології.

8. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен:

Знати та уміти:

1. Збирати інформацію про пацієнта (З.ПФ.С.01)

За умов стаціонару, амбулаторії або вдома у хворого, використовуючи результати співбесіди з пацієнтом, за стандартною схемою опитування хворого збирати дані про його скарги, анамнез хвороби, анамнез життя (в тому числі професійний анамнез) та дані про скарги з боку інших органів і систем.

За будь-яких обставин (в лікувальній установі, вдома у пацієнта тощо), використовуючи знання про людину, її органи та системи, за певними алгоритмами:

- збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція, положення в ліжку, вгодованість) та зовнішній вигляд (огляд шкіри і слизових оболонок, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної та молочних залоз);
- обстежувати стан серцево-судинної системи (огляд та пальпація ділянки серця та доступних судин, визначення меж серця за допомогою перкусії, аускультация серця та судин);
- обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки та верхніх дихальних шляхів, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів);

- обстежувати стан органів черевної порожнини (огляд живота, пальпація та перкусія відділів кишківника, області шлунку, визначення меж печінки, її поверхні і нижнього краю, пальпація і перкусія селезінки, пальпація ділянки підшлункової залози, пальпація нирок, сечового міхура);

- обстежувати стан кістково-м'язового апарату та суглобів (огляд та пальпація);

2. Встановлювати попередній клінічний діагноз захворювання (шифр типової задачі 1.ПФ.Д.01).

- За стандартними методиками, використовуючи дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення вміти виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром.

- Використовуючи дані анамнезу хворого та дані огляду хворого, на основі провідного клінічного симптому або синдрому, використовуючи знання про людину, її органи та системи, поставити найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання і скласти перелік захворювань з якими необхідно провести диференційну діагностику.

- Призначити лабораторне та інструментальне обстеження хворого.

- Використовуючи дані анамнезу, клінічного обстеження, дані лабораторного та інструментального обстеження хворого за певним алгоритмом, здійснювати диференційну діагностику захворювань.

3. Діагностувати невідкладні стани (1.ПФ.Е.02)

За будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу, використовуючи стандартні методики клінічного обстеження, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, поставити діагноз.

4. Оцінювати результати лабораторних та інструментальних досліджень (3.ПФ.Д.02)

В умовах лікувальної установи, використовуючи знання про людину, її органи та системи, оцінювати результати лабораторних та інструментальних досліджень.

5. Визначати стратегію лікування хворого (3.ПФ.С.03)

В лікувальній установі, вдома у хворого на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами визначати стратегію лікування (консервативне, оперативне) захворювання.

6. Визначати тактику медикаментозного лікування хворого (3.ПФ.С.04)

В лікувальній установі, вдома у хворого на підставі попереднього клінічного діагнозу, використовуючи знання доказової медицини, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами, протоколами та стандартами призначити медикаментозне лікування хворого, зокрема, з метою покращення прогнозу і усунення симптомів.

7. Визначати руховий режим і працездатність (2.ПФ.С.05)

В лікувальній установі, вдома у хворого на підставі попереднього клінічного діагнозу, визначати необхідний руховий режим і працездатність хворого.

8. Визначати рекомендації щодо дієти і харчування хворого (3.ПФ.С.06)

В лікувальній установі, вдома у хворого на підставі попереднього клінічного діагнозу, визначати необхідну дієту і рекомендації щодо харчування.

9. Визначати тактику ведення контингенту осіб, які підлягають диспансерному нагляду (3.ПФ.С.07)

В лікувальних установах або вдома у хворого на підставі отриманих даних про стан здоров'я пацієнта і даних доказової медицини приймати обґрунтоване рішення для визначення характеру і кратності обстеження, немедикаментозної і медикаментозної первинної та вторинної профілактики.

10. Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги (3.ПФ.С.09)

За будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем визначити тактику надання екстреної медичної допомоги.

11. Надавати екстрену медичну допомогу (З.ПФ.С.10)

За будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні алгоритми і протоколи, надавати екстрену медичну допомогу.

12. Виконувати медичні маніпуляції (З.ПФ.С.11)

В умовах лікувальної установи і поза нею на підставі попереднього клінічного діагнозу та показників стану пацієнта, використовуючи стандартні методики, виконувати медичні маніпуляції.

13. Ведення медичної документації (З.ПФ.С.13)

В умовах лікувальної установи використовуючи стандартну технологію, на підставі нормативних документів вести медичну документацію щодо пацієнта та контингенту населення (медичну карту стаціонарного хворого, санаторно-курортну карту, листок непрацездатності, документацію для МСЕК тощо).

9. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**МОДУЛЬ 4:****«СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ:
КАРДІОЛОГІЯ, РЕВМАТОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ»**

(спеціальність «Медицина» 222)

Всього годин/кредитів 237/7,9 (практичних занять - 148, СРС - 89)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1**«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В
КАРДІОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»**

(158 години /5,26 кредита: практичні заняття - 101 годин, СРС - 57 годин)

Тема 1. Ведення хворого з артеріальною гіпертензією, артеріальною гіпотензією.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпертензією (есенціальна та вторинні артеріальні гіпертензії, зокрема ниркові: реноваскулярна, ренопаренхіматозна; ендокринні: синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, дифузний токсичний зоб; коарктація аорти, ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпертензія при вагітності). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпертензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпотензією (вазодепресорна, постуральна ортостатична, ятрогенна гіпотензія, непритомність при серцево-судинних, ендокринних та нервових захворюваннях, метаболічних порушеннях та істеричному неврозі). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпотензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 2. Ведення хворого з болем в ділянці серця.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем в ділянці серця (хвороби серцево-судинної системи: ішемічна хвороба серця, гострий перикардит, гострий міокардит, стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, пролапс мітрального клапану, коронарит, аортит, розшарування аорти, тромбоемболія легеневої артерії, нейроциркуляторна дистонія). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що

супроводжуються болем в ділянці серця. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 3. Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму.

Диференційний діагноз суправентрикулярної та шлуночкової екстрасистолії, фібриляції і тріпотінні передсердь. Тактика ведення хворих. Основні класи антиаритмічних засобів, показання до їх застосування, побічні дії. Електроімпульсна терапія. Немедикаментозні методи лікування аритмій, зокрема катетерні процедури. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз та працездатність.

Тема 4. Ведення хворого з порушенням провідності серця.

Порушення сино-атріальної провідності, атріо-вентрикулярні блокади різного ступеня, блокади ніжок пучка Гіса. Синдром слабкості синусового вузла. Синдром Фредеріка. ЕКГ-діагностика. Тактика ведення хворих, додаткові інструментальні методи обстеження. Методи електрокардіостимуляції. Первинна та вторинна профілактика, прогноз та працездатність.

Тема 5. Ведення хворого з хронічною серцевою недостатністю.

Правошлуночкова, лівошлуночкова та бівентрикулярна серцева недостатність. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого в залежності від генезу, функціонального класу та стадії серцевої недостатності. Медикаментозне та немедикаментозне, в тому числі хірургічне, лікування, вплив на прогноз різних методів лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність. Основні принципи трансплантації серця. Покази та протипокази до трансплантації.

Тема 6. Тактика при зупинці кровообігу та дихання.

Стандарти ургентної діагностики та невідкладної допомоги на позалікарняному та госпітальному етапах. Алгоритми серцево-легеневої реанімації. Медикаментозна підтримка. Тривала підтримка життя та тактика подальшого ведення хворих.

Тема 7. Курація хворого з гіпертензивним кризом.

Критерії діагнозу неускладненого та ускладненого гіпертензивного кризу. Стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапі залежно від виду криза та характеру ураження органів-мішеней. Профілактика кризів.

Тема 8. Курація хворого з гострим коронарним синдромом, гострою серцевою недостатністю.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування гострої серцевої недостатності на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика лікування в залежності від причини і клінічного варіанту. Первинна та вторинна профілактика.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика ведення в залежності від варіанту гострого коронарного синдрому. Терапія, що покращує прогноз. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 9. Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та стандарти невідкладного лікування тромбоемболії легеневої артерії. Тактика лікування в залежності від тяжкості. Первинна та вторинна профілактика.

Тема 10. Курація хворого з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму.

Шлуночкова екстрасистолія високих градацій, суправентрикулярна (в тому числі при синдромі WPW) та шлуночкова пароксизмальна тахікардії, персистуюча форма фібриляції та тріпотіння передсердь. Стандарти діагностики, диференціальна діагностика та невідкладне лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Тактика лікування в залежності від виду порушення серцевого ритму і стану гемодинаміки. Електроімпульсна терапія та електрокардіостимуляція. Рекомендації щодо профілактики.

Тема 11. Інструментальні методи дослідження в кардіології.

Стандартна електрокардіографія та стрес-тести. Показання, протипоказання та обмеження до їх проведення, можливі ускладнення, інформативність та клінічна оцінка результатів. Вимірювання АТ на верхніх та нижніх кінцівках, моніторування АТ. Запис, моніторування ЕКГ,

інтерпретація ЕКГ: варіанту норми, проявів ішемії міокарду, пошкодження міокарду (некрозу), різних видів аритмій, блокад, порушення процесів реполяризації. Проби з фізичним навантаженням (ВЕМ, тредміл, степ-тест), 6-хвилинна ходьба. Стандартна ехокардіографія та доплерографія. Інтерпретація даних селективної аортокоронарографії, вентрикулографії. Рентгенологічні та ізотопні методи діагностики захворювань серця та судин. Імуноферментні та біохімічні методи дослідження. Визначення вмісту в крові трононіну Т (якісна, кількісна), активності амінотрансфераз, креатинфосфокінази, титру АСЛО, вмісту с-реактивного білка, сіалових кислот серомукоїдів, фібриногену А, В, D-димеру, ліпідного спектру крові, глікемічного профілю, коагулограми (протромбіновий індекс, МНС).

Тема 12. Ведення хворого з болем в грудній клітці.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем в грудній клітці (хвороби серцево-судинної системи, нейроциркуляторна дистонія; органів дихання, зокрема, плеврит, пневмоторакс; травної системи: гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, кардіоспазм, спазм стравоходу, кила стравохідного отвору діафрагми, виразкова хвороба та інші виразки шлунку і 12-палої кишки, панкреатит; кістково-м'язової системи: остеохондроз грудного відділу хребта, костохондрит, міозит; нервової системи, зокрема, оперізуючий лишай, міжреберна невралгія та захворювання органів середостіння, зокрема, пухлини середостіння і синдром панічних атак). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем в грудній клітці. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 13. Ведення хворого з задишкою, набряковим синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються задишкою (серцева недостатність зі збереженою та зниженою систолічною функцією лівого шлуночка, дихальна недостатність внаслідок порушення бронхіальної прохідності та захворювань легень і плеври; патологія судин легень, зокрема, тромбоемболія легеневої артерії та захворювання грудної клітки або дихальних м'язів, анемії, синдром гіпервентиляції при неврозах і нейроциркуляторній дистонії, ураження дихального центру при органічних захворюваннях головного мозку). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються задишкою. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються набряковим синдромом: локальні (венозні набряки: хронічна венозна недостатність, порушення венозного відтоку, тромбофлебіт глибоких вен; лімфатичні набряки: запальні, обструктивні; при ураженні кістково-м'язової системи: артрити, тендовагініти; жирові, ортостатичні та ідіопатичні та загальні набряки (нефротичний синдром, захворювання серцево-судинної системи з розвитком серцевої недостатності, захворювання печінки, зокрема, цироз печінки та інші гіпопротеїнемічні стани: ексудативна ентеропатія, синдром мальабсорбції, аліментарні і кахектичні набряки; ендокринні захворювання, зокрема, гіпотиреоз, та набряки, зумовлені прийомом лікарських засобів). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються набряковим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 14. Ведення хворого з кардіомегалією, шумом в серці.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються кардіомегалією (набуті вади серця: недостатність мітрального клапану, стеноз і недостатність аортального клапану, комбіновані мітральні і аортальні вади серця; дилатаційна кардіоміопатія, ексудативний перикардит, ішемічна хвороба серця). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики.

Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кардіомегалією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються систолічними та/або діастолічними шумами у серці (вроджені вади серця: дефект міжшлуночкової перегородки, дефект міжпередсердної перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти; набуті вади серця: мітральний стеноз, недостатність мітрального клапану (органічна та відносна), пролапс мітрального клапану, стеноз гирла аорти, недостатність аортального клапану, недостатність тристулкового клапану (органічна та відносна), гіпертрофічна кардіоміопатія, невинний систолічний шум у осіб молодого віку). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються задишкою. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 15. Ведення хворого з вторинною артеріальною гіпертензією.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпертензією (зокрема ниркові: реноваскулярна, ренопаренхіматозна). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпертензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються артеріальною гіпотензією (вазодепресорна, постуральна ортостатична, ятрогенна гіпотензія, непритомність при серцево-судинних, ендокринних та нервових захворюваннях, метаболічних порушеннях та істеричному неврозі). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються артеріальною гіпотензією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 16. Ведення хворого з синкопальними станами.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються синкопальними станами. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються синкопальними станами. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В РЕВМАТОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(32 години/1,07 кредита: практичні заняття - 20 годин, СРС - 12 годин)

Тема 17. Ведення хворого з суглобовим синдромом, болем у спині та кінцівках.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються болем у кінцівках, суглобах та спині (анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), остеохондроз хребта, остеопороз, дерматоміозит/поліміозит, нейропатії, зокрема, при цукровому діабеті). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються болем у кінцівках та спині. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 18. Ведення хворого з дифузними захворюваннями сполучної тканини.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються враженням сполучної тканини (ревматоїдний артрит, анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), реактивні артрити, подагра, системний червоний вовчак, системна склеродермія, дерматоміозит/поліміозит, вузликосий поліартеріїт, гостра ревматична лихоманка). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються суглобовим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 19. Підсумкове заняття з кардіоревматології.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В НЕФРОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(41 годин/1,37 кредита: практичних занять - 21 годин, СРС - 20 годин)

Тема 20. Ведення хворого з сечовим, нефротичним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються сечовим синдромом (гострий та хронічний гломерулонефрити, сечокам'яна хвороба, тубулоінтерстиціальні захворювання нирок, пієлонефрит, діабетична нефропатія, інфаркт нирки, туберкульоз нирок, гіпернефрома, цистит, уретрит, геморагічний васкуліт). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються сечовим синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжується нефротичним синдромом (гострий та хронічний гломерулонефрит, амілоїдоз нирок, діабетична нефропатія, мієломна хвороба). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються нефротичним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 21. Ведення хворого з хронічною хворобою нирок.

Поняття та класифікація «хронічної хвороби нирок». Етіологічні фактори. Патогенез уражень органів та систем, їх клінічні прояви. Діагностичне значення лабораторних та інструментальних методів дослідження. Тактика ведення хворих, диференційоване немедикаментозне та медикаментозне лікування на різних стадіях. Нирковозамісна терапія: гемодіаліз, трансплантація нирок. Показання та протипоказання, можливі ускладнення. Первинна та вторинна профілактика, прогноз та працездатність.

Тема 22. Курація хворого з гострим пошкодженням нирок.

Стандарти діагностики та ведення хворих. Тактика ведення хворих в залежності від причини (преренальні, ренальні, постренальні). Роль інструментальних та лабораторних методів обстеження. Консервативне лікування, показання для гемодіалізу. Рекомендації щодо профілактики.

МОДУЛЬ 5:

«СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ: ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, ПУЛЬМОНОЛОГІЯ, ГЕМАТОЛОГІЯ, ЕНДОКРИНОЛОГІЯ»

(спеціальність «Медицина» 222)

Всього годин/кредитів 198/6,6 (практичних занять - 122, СРС - 76)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(78 годин/2,6 кредита: практичних занять - 48 годин, СРС - 30 годин)

Тема 1. Ведення хворого з дисфагією, печією, функціональною диспепсією.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються дисфагією (езофагіти, в тому числі при гастроєзофагеальній рефлюксній хворобі, рак стравоходу, дифузний спазм стравоходу, ахалазія кардії, дивертикули стравоходу, системна склеродермія, дисфагія при ураженні центральної та периферичної нервової та м'язової систем). Основні захворювання та стани, що супроводжуються печією (гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, необстежена диспепсія, хронічний гастрит, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються дисфагією та печією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Визначення функціональної диспепсії. Основні причини розвитку. Епігастральний больовий та постпрандіальний синдроми. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 2. Ведення хворого з болем в животі.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються хронічним абдомінальним болем (холецистит, дискінезія жовчного міхура та сфінктера Одді, жовчнокам'яна хвороба, панкреатит, хронічний гастрит, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки, синдром подразненої товстої кишки, целиакія та інші ентеропатії, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, «черевна жаба»). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються хронічним абдомінальним болем. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 3. Ведення хворого з діареєю, закрепамми та схудненням.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються тривалою діареєю (хронічний атрофічний гастрит, хвороби оперованого шлунку, хвороба Крона, синдром підвищеного бактеріального росту в тонкій кишці, харчове несприйняття, неспецифічний виразковий коліт, целиакія, хвороба Уїшла, хронічний панкреатит, діабетична ентеропатія, синдром подразненої товстої кишки, амілоїдоз, синдром набутого імунодефіциту). Секреторна, ексудативна, дисмоторна та функціональна діарея. Роль непереносимості компонентів їжі, ензимопатій і імунних факторів. Основні копрологічні синдроми. Синдроми мальабсорбції та мальдигестії. синдром подразненої товстої кишки. Симптоми тривоги у хворих з синдромом подразненої кишки. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються діареєю. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються закрепамми (синдром подразненої товстої кишки, рак кишечника, аноректальні захворювання, гіпотиреоз, нейрогенні та психогенні розлади, порушення харчування, ситуаційні та ятрогенні закрепи). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються закрепамми. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються зниженням маси тіла (онкологічні захворювання, системні захворювання сполучної тканини, зокрема системний червоний вовчак, дерматоміозит/поліміозит, системна склеродермія; системні васкуліти, в т.ч. вузликосий поліартеріїт, захворювання травного тракту, легень, серцево-судинної системи, аліментарне та

психогенне схуднення тощо). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються схудненням. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 4. Ведення хворого з жовтяницею, гепатомегалією, гепатолієнальним синдромом

Основні захворювання та стани, що супроводжуються жовтяницею (хронічні гепатити, цироз та рак печінки, гемолітичні анемії, жовчнокам'яна хвороба, рак головки підшлункової залози, рак фатерова соска, доброякісні гіпербілірубінемії). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються жовтяницею. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються гепатомегалією (захворювання паренхіми та судин печінки, в т.ч. хронічні гепатити, цироз та рак печінки, тромбоз печінкових вен; хвороби крові та кровотворних органів, зокрема, лейкомії, лімфогранульоматоз, еритремія; правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті, хвороби накопичення, зокрема, гемахроматоз та ін.). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються гепатомегалією та гепатолієнальним синдромом. Показання до хірургічного лікування. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 5 Ведення хворого з портальною гіпертензією, асцитом, печінково-клітинною недостатністю, печінковою енцефалопатією

Основні захворювання та стани, що приводять до розвитку портальної гіпертензії та асциту (цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок і тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен тощо). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються портальною гіпертензією та асцитом. Показання до ендоскопічного та хірургічного лікування (шунтуючі операції, трансплантація печінки). Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що приводять до розвитку печінкової енцефалопатії. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування печінкової енцефалопатії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 6. Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею.

Шлунково-кишкова кровотеча (зокрема, при варикозному розширенні вен стравоходу, ерозіях шлунку, виразковій хворобі та інших виразках шлунку і дванадцятипалої кишки, злоякісних пухлинах, неспецифічному виразковому коліті, геморагічному васкуліті, геморої): критерії діагностики та диференціальна діагностика. Тактика ведення хворих в залежності від причини і тяжкості перебігу. Роль ендоскопічних, інструментальних та лабораторних методів обстеження. Консервативне лікування, показання для гемотрансфузії. Показання до ендоскопічного гемостазу або невідкладного хірургічного лікування. Первинна і вторинна профілактика.

Тема 7. Підсумкове заняття з гастроентерології.

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ПУЛЬМОНОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(50 годин/1,66 кредита: практичні заняття - 28 годин, СРС - 22 години)

Тема 8. Ведення хворого з легеневим інфільтратом, ціанозом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються ціанозом (захворювання легень та серця, в т.ч. вроджені вади серця в стані синдрому Ейзенменгера, набуті вади серця, зокрема, мітральний стеноз, серцева і дихальна недостатність та при утворенні патологічного гемоглобіну). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються ціанозом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються легеневим інфільтратом (пневмонія, інфільтративний туберкульоз легень, еозинофільний легеневий інфільтрат, інфаркт легені, рак легень, доброякісні пухлини легень, саркоїдоз легень, вогнищевий пневмосклероз). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються легеневим інфільтратом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 9. Ведення хворого з хронічним кашлем, кровохарканням, плевральним випотом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються кашлем (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, туберкульоз легень, бронхоектатична хвороба, злоякісні пухлини легенів і бронхів, пневмокониози, лівошлуночкова серцева недостатність, гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба та синдром постназального стікання). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кашлем. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються кровохарканням (злоякісні пухлини бронхів та легень, туберкульоз легень, пневмонія, бронхоектатична хвороба, абсцес легень, мітральний стеноз, інфаркт легені тощо). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються кровохарканням. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються плевральним випотом (пневмонія, туберкульоз легень, злоякісні пухлини легень і плеври, серцева недостатність, гострий панкреатит, цироз печінки, нефротичний синдром, системні захворювання сполучної тканини, травми грудної клітки). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються плевральним випотом. Показання до плевральної пункції, можливі ускладнення. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 10. Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються бронхообструктивним синдромом (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пухлини трахеї, бронхів та середостіння). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються бронхо-обструктивним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 11. Курація хворого з гострою дихальною недостатністю.

Гостра дихальна недостатність (зокрема ГРДС, тяжке загострення БА, пневмонія тяжкого ступеня): критерії діагнозу, диференціальна діагностика, стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від причини і вираженості. Рекомендації щодо профілактики.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 **«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В** **ГЕМАТОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»**

(32 години/1,07 кредита: практичних занять - 20 годин, СРС - 12 годин)

Тема 12. Ведення хворого з анемією.

Диференціальний діагноз залізодефіцитної, В₁₂-дефіцитної, гемолітичної, апластичної, постгеморагічної анемії. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування. Показання, протипоказання, методика і можливі ускладнення переливання компонентів крові та кровозамінників. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 13. Ведення хворого з лімфаденопатією та лейкоцитозом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються лімфаденопатією (ходжкінські та неходжкінські лімфоми, гострі та хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкемії, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, туберкульоз, саркоїдоз, метастатичне ураження, системні захворювання сполучної тканини, СНІД, сепсис). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються лімфаденопатією. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються лейкоцитозом (лімфоми, гострі і хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкемії, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, саркоїдоз, метастатичне ураження, сепсис). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються лейкоцитозом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Психологічні, духовні та соціальні питання паліативної допомоги інкурабельним хворим та їхнім близьким. Особливості ведення важкохворих, інкурабельних пацієнтів. Методика оцінки стану пацієнта. Планування лікування та догляду.

Тема 14. Ведення хворого з геморагічним синдромом.

Основні захворювання та стани, що супроводжуються геморагічним синдромом (гемофілія, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, злоякісні захворювання кровотворної системи, що супроводжуються тромбоцитопенією). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються геморагічним синдромом. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 15. Курація хворого з шоком, ДВЗ синдромом.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та невідкладне лікування на догоспітальному та госпітальному етапах залежно від причини (гіповолемічний, кардіогенний, обструктивний, перерозподільчий, зокрема, анафілактичний, септичний шоки). Подальше ведення хворих.

Стани, зумовлені алергічними реакціями негайного типу (анафілактичний шок, набряк гортані, набряк Квінке): критерії діагнозу, стандарти невідкладного лікування на догоспітальному та госпітальному етапах. Вторинна профілактика.

Тема 16. Підсумкове заняття з гематології.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4

«ВЕДЕННЯ ХВОРИХ ІЗ ОСНОВНИМИ СИМПТОМАМИ ТА СИНДРОМАМИ В ЕНДОКРИНОЛОГІЧНІЙ КЛІНІЦІ»

(32 години/1,07 кредита: практичні заняття - 20 годин, СРС - 12 годин)

Тема 17. Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету та некомпенсованими формами цукрового діабету.

Хронічні ускладнення цукрового діабету, діабетичні ангіопатії та нейропатії (діабетична нефропатія, ретинопатія, нейропатія, діабетична стопа). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування хронічних ускладнень цукрового діабету. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Цукровий діабет 1 та 2 типу, некомпенсовані форми. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування цукрового діабету. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 18. Ведення хворого з синдромом зоба.

Основні захворювання, що супроводжуються синдромом зоба (нетоксичний зоб - ендемічний, вузловий; дифузний токсичний зоб; тиреоїдити – гострий, підгострий, аутоімунний). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються синдромом зоба. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 19. Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринолігійній практиці, з метаболічним синдромом.

Основні захворювання, що супроводжуються синдромом артеріальної гіпертензії (цукровий діабет, гіпертиреоз, гіперпаратиреоз, гормональноактивні пухлини надниркових залоз, хвороба Іценко-Кушінга, гіпоталамічний синдром). Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування основних захворювань, що супроводжуються синдромом артеріальної гіпертензії. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Метаболічний синдром. Диференціально-діагностичне значення клінічних проявів і даних додаткових лабораторних та інструментальних методів дослідження. Алгоритм диференціальної діагностики. Тактика ведення хворого. Немедикаментозне та медикаментозне лікування метаболічного синдрому. Первинна та вторинна профілактика. Прогноз і працездатність.

Тема 20. Курація хворого з комами, тиреотоксичним та аддісонічним кризами. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.

Критерії діагностики, диференціальна діагностика та лікування. Визначення причини і тактика лікування в залежності від етіології (коми, які зумовлені первинним ураженням центральної нервової системи, зокрема, при порушеннях мозкового кровообігу, менінгітах; первинно обумовлені втратою організмом електролітів, води; зв'язані з порушенням газообміну, в т.ч. гіпоксична; токсичні, зокрема, уремична, печінкова, алкогольна; при дихальній недостатності, при ендокринних захворюваннях, зокрема, при цукровому діабеті та ін.). Рекомендації щодо профілактики. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.

Етіологія та патогенез діабетичної (кетоацидотичної) коми. Клінічні особливості та варіанти перебігу. Діагноз та диференціальний діагноз. Алгоритм надання медичної допомоги хворим з діабетичними комами.

Гіпоглікемічна кома і гіпоглікемія: основні причини, провокуючі чинники. Класифікація гіпоглікемій за ступенем важкості, діагностика. Лікування гіпоглікемії в залежності від ступеня важкості.

Етіологія та патогенез тиротоксичного та аддісонічного кризів. Клінічні прояви, діагноз та диференційний діагноз. Атипові форми. Алгоритм надання невідкладної допомоги.

Тема 21. Підсумкове заняття з ендокринології.

10. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ зз/п	Тема	Лекцій	Практичних занять	Самостійна робота	
				СРС	Індивідуальна робота
МОДУЛЬ 4. Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія					
Змістовий модуль 1: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в кардіологічній клініці					
1	<i>Ведення хворого з артеріальною гіпертензією, з артеріальною гіпотензією (кард.)</i>		6	3	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
2	<i>Ведення хворого з болем в ділянці серця (кард.)</i>		6	3	
3	<i>Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму (кард.)</i>		6	3	
4	<i>Ведення хворого з порушенням провідності серця (кард.)</i>		6	3	
5	<i>Ведення хворого з хронічною серцевою недостатністю (кард.)</i>		6	3	
6	<i>Тактика при зупинці кровообігу та дихання (кард.)</i>		6	3	
7	<i>Курація хворого з гіпертензивним кризом (кард.)</i>		6	3	
8	<i>Курація хворого з гострим коронарним синдромом, з гострою серцевою недостатністю (кард.)</i>		6	3	
9	<i>Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії (кард.)</i>		6	3	
10	<i>Курація хворого з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму (кард.)</i>		6	3	
11	Інструментальні методи дослідження в кардіології		7	5	
12	Ведення хворого з болем в грудній клітці		7	5	
13	Ведення хворого з задишкою, набряковим синдромом		7	5	
14	Ведення хворого з		7	5	

	кардіомегалією, шумом в серці				
15	Ведення хворого з вторинною артеріальною гіпертензією		7	5	
16	Ведення хворого з синкопальними станами		6	4	
	Індивідуальна робота			55	2
	Всього годин – 158		101		57
	Кредитів ECTS – 5,26				
Змістовий модуль 2: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в ревматологічній клініці					
17	Ведення хворого з суглобовим синдромом, болем у спині та кінцівках.		7	5	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
18	Ведення хворого з дифузними захворюваннями сполучної тканини		7	5	
19	Підсумкове заняття з кардіоревматології		6		
	Індивідуальна робота			10	2
	Всього годин – 32		20		12
	Кредитів ECTS – 1,07				
Змістовий модуль 3: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в нефрологічній клініці					
20	Ведення хворого з сечовим, нефротичним синдромами		7	5	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
21	Ведення хворого з хронічною хворобою нирок		7	5	
22	Курація хворого з гострим пошкодженням нирок		7	4	
	Індивідуальна робота			18	2
	Всього годин – 41		21		20
	Кредитів ECTS – 1,37				
	Підсумковий модульний контроль засвоєння модуля 4 «Сучасна практика внутрішньої		6		

	медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія»				
	Разом за модулем 4 Годин - 237 Кредитів ECTS – 7,9		148		89
МОДУЛЬ 5. Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія					
Змістовий модуль 1: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гастроентерологічній клініці					
1	Ведення хворого з дисфагією, печією, функціональною диспепсією		7	4	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
2	Ведення хворого з болем в животі		7	4	
3	Ведення хворого з діареєю, закрепками та схудненням		7	4	
4	Ведення хворого з жовтяницею, гепатомегалією, гепатолієнальним синдромом		7	4	
5	Ведення хворого з портальною гіпертензією, асцитом, печінково-клітинною недостатністю, печінковою енцефалопатією		7	4	
6	Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею		7	4	
7	Підсумкове заняття з гастроентерології		6	4	
	Індивідуальна робота			28	2
	Всього годин – 78		48		30
	Кредитів ECTS – 2,6				
Змістовий модуль 2. Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в пульмонологічній клініці					
8	Ведення хворого з легневим інфільтратом, ціанозом.		7	5	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
9	Ведення хворого з хронічним кашлем, кровохарканням, плевральним випотом		7	5	
10	Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом		7	5	
11	Курація хворого з гострою дихальною недостатністю		7	5	
	Індивідуальна робота			20	2
	Всього годин – 50		28		22
	Кредитів ECTS – 1,66				
Змістовий модуль 3: Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в гематологічній клініці					

12	Ведення хворого з анемією		4	3	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
13	Ведення хворого з геморагічним синдромом.		4	3	
14	Ведення хворого з лімфаденопатією та лейкоцитозом.		4	2	
15	Курація хворого з шоком, ДВЗ синдромом		4	2	
16	Підсумкове заняття з гематології		4		
	Індивідуальна робота			10	2
	Всього годин – 32		20	12	
	Кредитів ECTS – 1,07				
Змістовий модуль 4. Ведення хворих із основними симптомами та синдромами в ендокринологічній клініці					
17	Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету, з некомпенсованими формами цукрового діабету		4	3	<ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр • Доповідь Історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей
18	Ведення хворого з синдромом зоба		4	3	
19	Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці, з метаболічним синдромом		4	2	
20	Курація хворого з комами, тиреотоксичним та аддисонічним кризами. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.		4	2	
21	Підсумкове заняття з ендокринології		4		
	Індивідуальна робота			10	2
	Всього годин – 32		20	12	
	Кредитів ECTS – 1,07				
	Підсумковий модульний контроль засвоєння модуля 5 «Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія»		6		
	Разом за модулем 5 Годин - 198 Кредитів ECTS – 6,6		122	76	
	Всього (модулі 4 та 5) Годин – 435 Кредитів ECTS – 14,5		270	165	

11. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ 4. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ: КАРДІОЛОГІЯ, РЕВМАТОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Ведення хворого з артеріальною гіпертензією, з артеріальною гіпотензією (кард)	6
2	Ведення хворого з болем в ділянці серця (кард)	6
3	Ведення хворого з порушеннями серцевого ритму (кард)	6
4	Ведення хворого з порушенням провідності серця (кард)	6
5	Ведення хворого з хронічною серцевою недостатністю (кард)	6
6	Тактика при зупинці кровообігу та дихання (кард)	6
7	Курація хворого з гіпертензивним кризом (кард)	6
8	Курація хворого з гострим коронарним синдромом, з гострою серцевою недостатністю (кард)	6
9	Курація хворого з тромбоемболією легеневої артерії (кард)	6
10	Курація хворого з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму(кард)	6
11	Інструментальні методи дослідження в кардіології	7
12	Ведення хворого з болем в грудній клітці	7
13	Ведення хворого з задишкою, набряковим синдромом	7
14	Ведення хворого з кардіомегалією, шумом в серці	7
15	Ведення хворого з вторинною артеріальною гіпертензією.	7
16	Ведення хворого з синкопальними станами	6
17	Ведення хворого з суглобовим синдромом, болем у спині та кінцівках.	7
18	Ведення хворого з дифузними захворюваннями сполучної тканини.	7
19	Підсумкове заняття з кардіоревматології	6
20	Ведення хворого з сечовим, нефротичним синдромами	7
21	Ведення хворого з хронічною хворобою нирок	7
	Курація хворого з гострим пошкодженням нирок	7
23	ПМК	6
	Разом	148

МОДУЛЬ 5. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ: ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, ПУЛЬМОНОЛОГІЯ, ГЕМАТОЛОГІЯ, ЕНДОКРИНОЛОГІЯ

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Ведення хворого з дисфагією, печією, функціональною диспепсією	7
2	Ведення хворого з болем в животі	6
3	Ведення хворого з діареєю, закрепами та схудненням	7
4	Ведення хворого з жовтяницею, гепатомегалією, гепатолієнальним синдромом	7
5	Ведення хворого з портальною гіпертензією, асцитом, печінково-клітинною недостатністю, печінковою енцефалопатією	7
6	Курація хворого з шлунково-кишковою кровотечею	7
7	Підсумкове заняття з гастроентерології	7
8	Ведення хворого з легневим інфільтратом, ціанозом.	7
9	Ведення хворого з хронічним кашлем, кровохарканням,	7

	плевральним випотом	
10	Ведення хворого з бронхообструктивним синдромом	7
11	Курація хворого з гострою дихальною недостатністю	7
12	<i>Ведення хворого з анемією</i>	4
13	<i>Ведення хворого з геморагічним синдромом.</i>	4
14	<i>Ведення хворого з лімфаденопатією та лейкоцитозом.</i>	4
15	<i>Курація хворого з шоком, ДВЗ синдромом.</i>	4
16	<i>Підсумкове заняття з гематології</i>	4
17	<i>Ведення хворого з хронічними ускладненнями цукрового діабету, з некомпенсованими формами цукрового діабету</i>	4
18	<i>Ведення хворого з синдромом зоба</i>	4
19	<i>Ведення хворого з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці, з метаболічним синдромом</i>	4
20	<i>Курація хворого з комами, тиреотоксичним та аддисонічним кризами. Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.</i>	4
21	<i>Підсумкове заняття з ендокринології</i>	4
22	ПМК	6
	Разом	122

**8. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
МОДУЛЬ 4. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ:
КАРДІОЛОГІЯ, РЕВМАТОЛОГІЯ, НЕФРОЛОГІЯ**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять, опрацювання тем для самостійного вивчення – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	83
2	Індивідуальна робота: <ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті. • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр. • Доповідь історії хвороби на практичному занятті • Написання тез, статей 	6
Разом		89

**МОДУЛЬ 5. СУЧАСНА ПРАКТИКА ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ:
ГАСТРОЕНТЕРОЛОГІЯ, ПУЛЬМОНОЛОГІЯ, ГЕМАТОЛОГІЯ, ЕНДОКРИНОЛОГІЯ**

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять, опрацювання тем для самостійного вивчення – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	68
2	Індивідуальна робота: <ul style="list-style-type: none"> • Доповідь реферату на практичному занятті. • Доповідь на клінічних конференціях баз кафедр. • Доповідь історії хвороби на практичному занятті Написання тез, статей	8
Разом		76

12. ПЕРЕЛІК ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Модуль 4. Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія

- Ведення пацієнта з артеріальною гіпертензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з болем в грудній клітці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з порушеннями серцевого ритму: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з порушенням провідності серця: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з задишкою: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з набряковим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з кардіомегалією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з шумом в серці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з артеріальною гіпотензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічною серцевою недостатністю: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації серця.
- Ведення пацієнта з болем у спині та кінцівках: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з суглобовим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з системними захворюваннями сполучної тканини: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з сечовим синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з нефротичним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічною хворобою нирок: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації нирок.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострим пошкодженням нирок на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гіпертензивним кризом на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострим коронарним синдромом на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з тромбоемболією легеневої артерії на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою серцевою недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з шоком на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з пароксизмальними порушеннями серцевого ритму на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Ведення пацієнта з синкопальними станами: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.

Модуль 5. Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія

- Ведення пацієнта з дисфагією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з печією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.

- Ведення пацієнта з функціональною диспепсією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з болем у животі: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з діареєю: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з закрепамі: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта зі схудненням: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з жовтяницею: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з гепатомегалією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з гепатолієнальним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з портальною гіпертензією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації печінки.
- Ведення пацієнта з асцитом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з легневим інфільтратом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з ціанозом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічним кашлем: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з кровохарканням: алгоритми та стандарти діагностики і лікування. Основні принципи трансплантації легень.
- Ведення пацієнта з плевральним випотом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з бронхообструктивним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з хронічними ускладненнями цукрового діабету та метаболічним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з некомпенсованими формами цукрового діабету: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з синдромом зоба: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з синдромом артеріальної гіпертензії в ендокринологічній практиці: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з анемією: алгоритми та стандарти і лікування.
- Ведення пацієнта з геморагічним синдромом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з лімфаденопатією: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Ведення пацієнта з лейкоцитозом: алгоритми та стандарти діагностики і лікування.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою дихальною недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з шлунково-кишковою кровотечею на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою печінковою енцефалопатією на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з шоком на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з ДВЗ синдромом на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з комою на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з тиреотоксичною кризою на догоспітальному та госпітальному етапі.
- Стандарти діагностики та невідкладного лікування хворих з гострою наднирничковою недостатністю на догоспітальному та госпітальному етапі.

- Невідкладні стани в контексті невиліковного захворювання та близької смерті.

13. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ ТА РОБІТ ДО ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий модульний контроль модулів 4 та 5 включає контроль вмінь студентів виконувати типові задачі діяльності та вміння, якими, згідно ОКХ відповідного профілю повинні володіти випускники вищого медичного закладу.

Модуль 4. Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія

Перелік типових задач діяльності та умінь, що перевіряються при проведенні підсумкового модуля 4:

- Робота з хворим
  - Збирати скарги, анамнез хвороби, анамнез життя;
  - Збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція, вгодованість) та оцінювати зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної та молочної залози), обстежувати стан кістково-м'язової системи, суглобів;
  - Обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів);
  - Обстежувати стан системи органів кровообігу (огляд і пальпація ділянки серця та судин, перкусія меж серця і аускультация серця та судин);
  - Обстежувати стан органів травлення (огляд, перкусія, поверхнева і глибока пальпація);
  - Обстежувати стан сечостатевої системи (огляд поперекової ділянки, пальпація нирок).
- Виділити провідний клінічний симптом або синдром (Список 1)
- Поставити вірогідний (попередній) або синдромний діагноз захворювання (Список 2).
- Призначити та обґрунтувати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (Список 2).
- Здійснювати диференціальну діагностику при основних симптомах і синдромах (Список 1).
- Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень (Список 4)
- Поставити клінічний діагноз (Список 2).
- Визначати принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (Список 2).
- Визначити необхідний режим та дієту хворого (Список 2).
- Діагностування невідкладних станів (Список 3)
- Визначення тактики надання екстреної медичної допомоги (Список 3)
- Надання екстреної медичної допомоги (Список 3)
- Виконання медичних маніпуляцій (Список 5)
- Визначити тактику вторинної профілактики хворих, які підлягають диспансерному нагляду.
- Діагностувати невиліковне захворювання, термінальний стан та його фази.
- Консультувати інкробельних пацієнтів та їх близьких з питань медичного та немедичного супроводу під час невиліковної хвороби.
- Вести медичну документацію щодо пацієнта.

Модуль 5. Сучасна практика внутрішньої медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія

Перелік типових задач діяльності та умінь, що перевіряються при проведенні підсумкового модуля 5:

- Робота з хворим
- Збирати скарги, анамнез хвороби, анамнез життя;

- Збирати інформацію про загальний стан пацієнта (свідомість, конституція, вгодованість) та оцінювати зовнішній вигляд (огляд шкіри, підшкірного жирового шару, пальпація лімфатичних вузлів, щитоподібної та молочної залози), обстежувати стан кістково-м'язової системи, суглобів;

- Обстежувати стан органів дихання (огляд грудної клітки, пальпація грудної клітки, перкусія та аускультация легенів);

- Обстежувати стан системи органів кровообігу (огляд і пальпація ділянки серця та судин, перкусія меж серця і аускультация серця та судин);

- Обстежувати стан органів травлення (огляд, перкусія, поверхнева і глибока пальпація);

- Обстежувати стан сечостатевої системи (огляд поперекової ділянки, пальпація нирок).

• Виділити провідний клінічний симптом або синдром (Список 1)

• Поставити вірогідний (попередній) або синдромний діагноз захворювання (Список 2).

• Призначити та обґрунтувати лабораторне та/або інструментальне обстеження хворого (Список 2).

• Здійснювати диференціальну діагностику при основних симптомах і синдромах (Список 1).

• Інтерпретувати результати лабораторних та інструментальних досліджень (Список 4)

• Поставити клінічний діагноз (Список 2).

• Визначити принципи та характер лікування (консервативне, оперативне) захворювання (Список 2).

• Визначити необхідний режим та дієту хворого (Список 2).

• Діагностування невідкладних станів (Список 3)

• Визначення тактики надання екстреної медичної допомоги (Список 3)

• Надання екстреної медичної допомоги (Список 3)

• Виконання медичних маніпуляцій (Список 5)

• Визначити тактику вторинної профілактики хворих, які підлягають диспансерному нагляду.

• Діагностувати невиліковне захворювання, термінальний стан та його фази.

• Консультувати інкробельних пацієнтів та їх близьких з питань медичного та немедичного супроводу під час невиліковної хвороби.

• Вести медичну документацію щодо пацієнта.

Список 1 (Синдроми та симптоми)

1. АНЕМІЯ (гостра та хронічна постгеморагічна анемія, залізодефіцитна, В12-дефіцитна, фолієводефіцитна, апластична, гемолітична)

2. АРТЕРІАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ (есенціальна артеріальна гіпертензія, вторинні артеріальні гіпертензії: ниркові - реноваскулярні, ренопаренхіматозні; ендокринні - синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, дифузний токсичний зоб; коарктація аорти, ізольована систолічна артеріальна гіпертензія, артеріальна гіпертензія при вагітності).

3. АРТЕРІАЛЬНА ГІПОТЕНЗІЯ І НЕПРИТОМНІСТЬ (вазодепресорна гіпотензія/непритомність, постуральна ортостатична, ятрогенна гіпотензія, непритомність при серцево-судинних захворюваннях: клапанні вади серця, гострий коронарний синдром, гіпертрофічна кардіоміопатія, розшарування аорти; порушення ритму і провідності серця: дисфункція синусового вузла, порушення атріовентрикулярної провідності, суправентрикулярна та шлуночкова тахікардія; тромбоемболія легеневої артерії, нервові і ендокринні захворювання, метаболічні порушення та істеричний невроз, черевний та висипний тифи, менінгококова інфекція, геморагічні гарячки).

4. АСЦИТ (цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардиті, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок, тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен, тощо).

5. БІЛЬ В ГРУДНІЙ КЛІТЦІ (гострий коронарний синдром, стенокардія, стеноз гирла аорти, гіпертрофічна кардіоміопатія, пролапс мітрального клапану, коронарит, аортит, міокардит, гострий перикардит, розшарування аорти, плеврит, тромбоемболія легеневої артерії, пневмоторакс,

пухлини середостіння, гастроезофагеальна рефлюксна хвороба, кардіоспазм, спазм стравоходу, кила стравохідного отвору діафрагми, виразкова хвороба та інші виразки шлунку і дванадцятипалої кишки, панкреатит, остеохондроз грудного відділу хребта, оперізуючий лишай, міозит, костохондрит, міжреберна невралгія, нейроциркуляторна дистонія, синдром панічних атак, легенева чума, ентеровірусні хвороби).

6. БІЛЬ В ЖИВОТІ (холецистит, дискінезії жовчного міхура та сфінктера Одді, жовчнокам'яна хвороба, панкреатит, хронічний гастрит, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки, синдром роздратованого кишечника, целіакія та інші ентеропатії, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, «черевна жаба», кишкові інфекції, ентеровірусні хвороби).

7. БІЛЬ В КІНЦІВКАХ ТА СПИНІ (анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), остеохондроз хребта, остеопороз, дерматоміозит/поліміозит, нейропатії, зокрема при цукровому діабеті).

8. БРОНХООБСТРУКТИВНИЙ СИНДРОМ (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, пухлини трахеї, бронхів та середостіння).

9. ВИПІТ У ПЛЕВРАЛЬНУ ПОРОЖНИНУ (туберкульоз, пневмонії, злоякісні пухлини плеври та легень, серцева недостатність, гострий панкреатит, цироз печінки, нефротичний синдром, травми грудної клітки, гіпотиреоз, системні захворювання сполучної тканини).

10. ГЕМОРАГІЧНИЙ СИНДРОМ (геморагічний васкуліт, вузликосий поліартеріт, гіперсенситивний васкуліт, гемофілія, ідіопатична тромбоцитопенічна пурпура, синдром дисемінованого внутрішньосудинного згортання крові, геморагічні гарячки лептоспіроз, злоякісні захворювання кровотворної системи, що супроводжуються тромбоцитопенією).

11. ГЕНЕРАЛІЗОВАНА АБО ЛОКАЛЬНА ВИСИПКА (герпетична інфекція, «дитячі» інфекції, менінгококова інфекція).

12. ГЕПАТОМЕГАЛІЯ ТА ГЕПАТОЛІЄНАЛЬНИЙ СИНДРОМ (гострі та хронічні гепатити, цироз та рак печінки, тромбоз печінкових вен, лейкемії, лімфогранульоматоз, еритремія, правошлуночкова серцева недостатність, зокрема при констриктивному перикардиті, хвороби накопичення, зокрема, гемохроматоз, малярія, генералізовані форми інфекційних хвороб).

13. ГОЛОВНИЙ БІЛЬ (менінгіти та менінго-енцефаліти, грип, синдром токсикозу при інфекційних хворобах).

14. ДЕГІДРАТАЦІЯ (кишкові інфекції, холера).

15. ДИСФАГІЇ (езофагіти, в тому числі при гастроезофагеальній рефлюксній хворобі, рак стравоходу, дифузний спазм стравоходу, ахалазія кардії, дивертикули стравоходу, дисфагія при ураженні центральної та периферичної нервової системи, зокрема при дифтерії та правці, та м'язової системи, системна склеродермія).

16. ЖОВТЯНИЦЯ (гострі та хронічні гепатити, цироз та рак печінки, гемолітичні анемії, жовчнокам'яна хвороба, рак головки підшлункової залози, рак фатерова соска, доброякісні гіпербілірубінемії, малярія, лептоспіроз, ерсиніози).

17. ЗАДИШКА (при серцевій недостатності зі збереженою та зниженою систолічною функцією лівого шлуночка; дихальній недостатності внаслідок порушення бронхіальної прохідності та захворювань легень і плеври, в тому числі при пневмонії, туберкульозі та пневмотораксі; патології судин легень, зокрема тромбоемболії легеневої артерії та захворюваннях грудної клітки або дихальних м'язів, синдромі гіпервентиляції при неврозах і нейроциркуляторній дистонії, ураженнях дихального центру при органічних захворюваннях головного мозку, анеміях, ботулізмі).

18. ЗАДУХА ТА АСФІКСІЯ (дифтерія, несправжній круп при ГРВЗ, правець, ботулізм).

19. ЗАКРЕП (синдром подразненої товстої кишки, рак кишечника, аноректальні захворювання, гіпотиреоз, ситуаційні, ятрогенні, психогенні та нейрогенні закрепи, порушення харчування, вірусні гепатити, черевний тиф).

20. ЗОБ (нетоксичний зоб - ендемічний вузловий; дифузний токсичний зоб; тиреоїдити – гострий, підгострий, аутоімунний).

21. КАРДІОМЕГАЛІЯ (набуті вади серця, зокрема, недостатність мітрального клапану, стеноз і недостатність аортального клапану, комбіновані мітральні і аортальні вади серця; міокардити та дилатаційна кардіоміопатія, ішемічна хвороба серця, ексудативний перикардит).

22. КАШЕЛЬ (хронічне обструктивне захворювання легень, бронхіальна астма, туберкульоз легень, бронхоектатична хвороба, пневмонії, пневмоконіози, злоякісні пухлини легень і бронхів, лівошлуночкова серцева недостатність, синдром постназального стікання, гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, «дитячі» крапельні інфекції, грип, ГРВЗ).

23. КРОВОХАРКАННЯ (туберкульоз легень, злоякісні пухлини бронхів і легень, пневмонії, бронхоектатична хвороба, абсцес легені, мітральний стеноз, інфаркт легені).

24. ЛЕГЕНЕВИЙ ІНФІЛЬТРАТ (пневмонії, інфільтративний туберкульоз легень, еозинофільний легеневиий інфільтрат, інфаркт та рак легень, доброякісні пухлини легень, саркоїдоз легень, вогнищевий пневмосклероз)

25. ЛЕЙКОЦИТОЗ (лімфоми, гострі та хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкемії, інфекційний мононуклеоз, реактивний лімфаденіт, саркоїдоз, метастатичне ураження, сепсис).

26. ЛІМФАДЕНОПАТІЯ (туберкульоз, саркоїдоз, інфекційний мононуклеоз, системні захворювання сполучної тканини, метастатичне ураження, гострі і хронічні лімфоїдні та мієлоїдні лейкемії, хвороба Ходжкіна, неходжкінські злоякісні лімфоми, реактивний лімфаденіт, сепсис, аденовірусна інфекція, токсоплазмоз, ВІЛ-інфекція).

27. ЛИХОМАНКА (ревматоїдний артрит, інфекційний ендокардит, злоякісні новоутворення, в тому числі, лейкемії, лімфоми, мієломна хвороба, лімфогранулематоз, сепсис, туберкульоз, системні захворювання сполучної тканини, вузликосий поліартеріїт, гнійний холангіт, абсцеси внутрішніх органів, хвороба Крона, гнійний пієлонефрит, інфекційні хвороби різних груп).

28. МЕНІНГЕАЛЬНИЙ СИНДРОМ (менінгококова інфекція, «дитячі» крапельні інфекції, лептоспіроз, Лайм–бореліоз, кліщовий енцефаліт, поліомієліт)

29. НАБРЯКОВИЙ СИНДРОМ (венозні набряки: хронічна венозна недостатність, порушення венозного відтоку, тромбофлебіт глибоких вен; лімфатичні набряки: запальні, обструктивні; жирові, ортостатичні та ідіопатичні; при ураженні кістково-м'язової системи: артрити, тендовагініти; нефротичний синдром, захворювання серцево-судинної системи з розвитком серцевої недостатності, захворювання печінки, зокрема, цироз печінки та інші гіпопротеїнемічні стани: ексудативна ентеропатія, синдром мальабсорбції, аліментарні і кахектичні набряки; набряки, зумовлені прийомом лікарських засобів та ендокринні захворювання: гіпотиреоз).

30. НЕФРОТИЧНИЙ СИНДРОМ (гострий та хронічний гломерулонефрит, амілоїдоз нирок, діабетична нефропатія, мієломна хвороба).

31. ОЛІГОАНУРІЯ (преренальна, ренальна, постренальна гостра ниркова недостатність).

32. ПАРЕЗИ ТА ПАРАЛІЧІ (поліомієліт, кліщовий енцефаліт).

33. ПЕЧІЯ (гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, хронічний гастрит, необстежена диспепсія, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки).

34. ПОРТАЛЬНА ГІПЕРТЕНЗІЯ (хронічні вірусні гепатити, цироз та пухлини печінки, правошлуночкова серцева недостатність, в т.ч. при констриктивному перикардії, тромбоз печінкових вен, тромбоз ворітної вени або її гілок, тромбоз, стеноз, облітерація нижньої порожнистої вени на рівні або вище печінкових вен, тощо).

35. ПОРУШЕННЯ СЕРЦЕВОГО РИТМУ (екстрасистолія, фібриляція та тріпотіння передсердь, пароксизмальна тахікардія).

36. СЕЧОВИЙ СИНДРОМ (гострий та хронічний гломерулонефрит, сечокам'яна хвороба, тубулоінтерстиціальні захворювання нирок, пієлонефрит, діабетична нефропатія, інфаркт нирки, туберкульоз нирки, гіпернефрома, цистит, уретрит, геморагічний васкуліт, лептоспіроз).

37. СИНДРОМ ДИСЕМІНОВАННОГО ВНУТРІШНЬОСУДИННОГО ЗГОРТАННЯ КРОВІ (черевний та висипний тифи, лептоспіроз, менінгококова інфекція).

38. СУГЛОБОВИЙ СИНДРОМ (ревматоїдний артрит, остеоартроз, анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит), реактивний артрит, подагра, системний червоний вовчак, системна склеродермія, гостра ревматична лихоманка).

39. СУДОМНИЙ СИНДРОМ (менінгококова інфекція, правець, сказ).

40. СХУДНЕННЯ (онкологічні захворювання, системний червоний вовчак, вузликовий поліартеріїт, захворювання травного тракту, легень, в тому числі туберкульоз, серцево-судинної системи, аліментарне та психогенне схуднення, ВІЛ-інфекція).

41. ТРИВАЛИЙ ДІАРЕЙНИЙ СИНДРОМ (хронічний атрофічний гастрит, хвороба оперованого шлунку, хвороба Крона, неспецифічний виразковий коліт, целиакія, хвороба Уіппла, синдром підвищеного бактеріального росту в тонкій кишці, харчове несприйняття, синдром подразненої товстої кишки, хронічний панкреатит, діабетична ентеропатія, амілоїдоз, синдром набутого імунodefіциту).

42. ЦІАНОЗ ДИФУЗНИЙ ТА ЛОКАЛЬНИЙ (захвоування легень та серця, в тому числі при вроджених вадах серця в стані синдрому Ейзенменгера та набутих вадах серця – мітральний стеноз, недостатність трикуспідального клапана, серцева і дихальна недостатність та при утворенні патологічного гемоглобіну, істинний круп, дифтерія, генералізовані форми інфекційних хвороб).

43. ШЛУНКОВА ДИСПЕПСІЯ (гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба, рак шлунка, хронічний гастрит, виразкова хвороба та інші виразки шлунку та дванадцятипалої кишки, хронічний панкреатит, рак підшлункової залози, токсичний зоб, цукровий діабет, гіпо- та гіпертиреоз).

44. ШЛУНКОВО-КИШКОВА КРОВОТЕЧА (варикозне розширення вен стравоходу, ерозії шлунку, виразкова хвороба та інші виразки шлунку і дванадцятипалої кишки, злоякісні пухлини, неспецифічний виразковий коліт, геморагічний васкуліт, геморої, черевний тиф та паратифи, шигельоз).

45. ШУМ У СЕРЦІ (вроджені вади серця: дефект міжшлуночкової перегородки, дефект міжпередсердної перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти; набуті вади серця: мітральний стеноз, недостатність мітрального клапана (органічна та відносна), пролапс мітрального клапану, стеноз гирла аорти, недостатність аортального клапана, гіпертрофічна кардіоміопатія, недостатність тристулкового клапана (органічна та відносна), невинний систолічний шум у осіб молодого віку).

46. ШОКИ (гіповолемічний, кардіогенний, обструктивний, перерозподільчий, зокрема анафілактичний, септичний)

Список 2 (захворювання)

Хвороби системи кровообігу

1. Есенціальна артеріальна гіпертензія (гіпертонічна хвороба).
2. Вторинні (симптоматичні) артеріальні гіпертензії:
  - ниркові (реноваскулярні, ренопаренхіматозні);
  - ендокринні (синдром і хвороба Іценко-Кушинга, феохромоцитома, первинний гіперальдостеронізм, дифузний токсичний зоб);
  - коарктація аорти;
  - ізольована систолічна артеріальна гіпертензія;
  - артеріальна гіпертензія при вагітності;
3. Нейроциркуляторна дистонія.
4. Атеросклероз.
5. Хронічні форми ішемічної хвороби серця.
6. Гострий інфаркт міокарда. Нестабільна стенокардія.
7. Перикардити.
8. Легеневе серце.
9. Набуті вади серця: мітрального, аортального та трикуспідального клапанів, комбіновані мітральні та аортальні вади.
10. Вроджені вади серця: дефект міжпередсердної, міжшлуночкової перегородки, відкрита артеріальна протока, коарктація аорти.
11. Інфекційний ендокардит.
12. Міокардити та кардіоміопатії.

13. Тромбоемболія легеневої артерії.
14. Порушення серцевого ритму.
15. Порушення провідності серця.
16. Серцева недостатність.

Хвороби органів дихання

1. Хронічне обструктивне захворювання легень.
2. Бронхіальна астма.
3. Пневмонії.
4. Плеврити.
5. Інфекційно-деструктивні захворювання легень.
7. Дихальна недостатність.

Хвороби органів травлення

1. Хронічні езофагіти та гастроєзофагеальна рефлюксна хвороба.
2. Функціональні порушення шлунку, жовчного міхура і жовчовивідних шляхів, кишечника.
3. Хронічні гастрити та дуоденіти.
4. Виразкова хвороба та інші виразки шлунку та 12-палої кишки.
5. Хронічні захворювання тонкої та товстої кишки (целиакія та інші ентеропатії, неспецифічний виразковий коліт, хвороба Крона).
7. Жовчнокам'яна хвороба; хронічний холецистит.
8. Хронічні гепатити.
9. Цирози печінки.
10. Хронічні панкреатити.

Хвороби кістково-м'язової системи та сполучної тканини

1. Остеоартроз.
2. Системний червоний вовчак.
3. Системна склеродермія.
4. Подагра.
5. Реактивні артрити.
6. Гостра ревматична лихоманка.
7. Ревматоїдний артрит.
8. Дерматоміозит.
9. Анкілозивний спондиліт, остеоартроз(ит),
10. Системні васкуліти (геморагічний васкуліт, вузликівий поліартеріт).

Хвороби органів сечовидільної системи

1. Пієлонефрити.
2. Тубуло-інтерстиціальний нефрит.
3. Гострі та хронічні гломерулонефрити.
4. Амілоїдоз нирок.
5. Нефротичний синдром.
6. Ниркова недостатність.

Хвороби органів кровотворення

1. Анемії.
2. Гострі та хронічні лейкомії.
3. Лімфоми.
4. Мієломна хвороба.
5. Гемофілії.
6. Тромбоцитопенічна пурпура.

Хвороби ендокринної системи

1. Цукровий діабет.
2. Йододефіцитні захворювання щитоподібної залози.
3. Гіпотиреоз. Тиреотоксикоз.
4. Тиреоїдити.

5. Рак щитоподібної залози.
6. Захворювання прищитовидних залоз.
7. Гостра та хронічна недостатність кори надниркових залоз.
8. Гормонально активні пухлини надниркових залоз.
9. Захворювання гіпоталамо-гіпофізарної системи.
10. Ожиріння. Метаболічний синдром.
11. Захворювання статевих залоз.

Список 3 (НЕВІДКЛАДНІ СТАНИ)

1. Зупинка кровообігу і дихання
2. Гострий коронарний синдром
3. Гостра серцева недостатність
4. Шоки
5. Гостра дихальна недостатність
6. Спонтанний пневмоторакс
7. Тампонада серця
8. Тромбоемболія легеневої артерії
9. Гіпертензивний криз
10. Пароксизмальні порушення серцевого ритму і порушення провідності серця (пароксизмальна тахікардія та фібриляція/тріпотіння передсердь, високостепеневі атріовентикулярні блокади, синдром Морганьї-Едемса-Стокса)
11. Коми
12. Синкопальні стани
13. Кровотечі
14. Тиреотоксичний криз
15. Непритомність
16. Гостре пошкодження нирок
17. набряк Квінке/набряк гортані
18. Гостра надниркова недостатність
19. Гостра печінкова енцефалопатія

Список 4 (лабораторні та інструментальні методи дослідження)

1. Аналіз плевральної рідини
2. Аналіз асцитичної рідини
3. Аналіз синовіальної рідини
4. Аналіз сечі на альфа-амілазу
5. Аналіз сечі за Нечипоренком
6. Аналіз сечі за Зимницьким
7. Гострофазові показники крові, загальний білок крові та його фракції.
8. Загальний аналіз крові.
9. Загальний аналіз сечі
10. Тест толерантності до глюкози, глікемічний та глюкозурічний профіль, С-пептид, HbA1c
11. Біохімічні показники обміну заліза сироватки крові.
12. Трансамінази крові, загальний білірубін та його фракції
13. Коагулограма
14. Біохімічні маркери некрозу міокарда, D-димер
15. Ліпідний спектр крові
16. Креатинін і сечовина крові, швидкість клубочкової фільтрації
17. Сечова кислота крові
18. Електроліти крові
19. Лужна фосфатаза, альфа-амілаза крові
20. Загальний імунологічний профіль крові.

21. Серологічні реакції при інфекційних захворюваннях
22. Серологічні реакції при аутоімунних захворюваннях
23. Мікробіологічне дослідження біологічних рідин та виділень
24. Імуноферментне, імунохімічне, молекулярно-біологічне досліджень крові
25. Маркери вірусних гепатитів
26. Загальний аналіз стернального пунктату
27. Загальний аналіз харкотиння
28. Копроцитограма
29. Фекальна еластаза-1
30. Гормональне обстеження наднирникових залоз, гіпофізу, щитоподібної залози
31. Дослідження функції зовнішнього дихання
32. Електрокардіографічне дослідження
33. Ехокардіографія
34. Проби з дозованим фізичним навантаженням
35. Сонографія, комп'ютерна та магнітно-резонансна томографія щитовидної залози, наднирників
36. Рентгенконтрастна ангиографія
37. Променеве дослідження органів черевної порожнини
38. Променеве дослідження органів грудної порожнини
39. Променеве дослідження сечостатевої системи
40. Променеве дослідження черепа, кісток та суглобів
41. Дослідження жовчі, рН-метрія шлунку
42. Дихальні тести з 13С-сечовиною, 13С-тригліцидами, 13С-крохмалем, 13С-лактозою та дихальні водневі тести з глюкозою і лактулозою
43. Ендоскопічне дослідження бронхів
44. Ендоскопічне дослідження травного тракту
45. Цитологічне дослідження біоптату лімфатичного вузла.

Список 5 (МЕДИЧНІ МАНІПУЛЯЦІЇ)

- 1) Вимірювати артеріальний тиск
  - 2) Реєстрація ЕКГ у 12 відведеннях
  - 3) Виконувати штучну вентиляцію легень та проводити непрямий масаж серця
  - 4) Проводити катетеризацію сечового міхура м'яким катетером
  - 5) Проводити ін'єкції лікарських речовин
- Визначати групу крові

ЗНАТИ КЛІНІЧНУ ФАРМАКОЛОГІЮ ОСНОВНИХ ГРУП МЕДИКАМЕНТОЗНИХ ПРЕПАРАТІВ

1. α і β - адреностимуляторів
2. Антиангінальних
3. Антиаритмічних
4. Антибактеріальних
5. Антигельмінтних
6. Антигіпертензивних
7. Антикоагулянтів
8. Антитоксичних сироваток і імуноглобулінів
9. Відхаркувальних
10. Гемостатиків
11. Глюкокортикоїдів і цистотатичних імуносупресантів
12. Діуретиків
13. Інгібіторів протонної помпи
14. H₂-гістаміноблокаторів
15. Нестероїдних протизапальних засобів

16. Пероральних цукрознижувальних препаратів та препаратів інсуліну
17. Противірусних
18. Протистоцидних
19. Розчинів для детоксикаційної терапії
20. Розчинів для регідратаційної терапії
21. Холінолітиків

ВМІТИ ОФОРМЛЯТИ МЕДИЧНУ ДОКУМЕНТАЦІЮ

1. Медичну карту стаціонарного хворого
2. Виписку із медичної карти стаціонарного хворого
3. Процедурний листок (форма У-28)
4. Направлення на МСЕК
5. Лікарське свідоцтво про смерть
6. Листок непрацездатності
7. Санаторно-курортну карту
8. Екстрене сповіщення про випадок інфекційного захворювання, онко- та профзахворювання
9. Рецепти за всіма розділами дисципліни.

14. МЕТОДИ ТА ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ КОНТРОЛЮ

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми дисципліни та Інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу, затвердженої МОЗ України (2005)

Поточний контроль.

Поточну навчальну діяльність студентів контролюють на практичних заняттях відповідно до конкретних цілей. Рекомендовані до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль (машинний та безмашинний), розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, зокрема - уміння правильно проводити курацію хворого, призначати та трактувати результати лабораторного та інструментального обстеження, обґрунтовувати діагноз на підставі аналізу клінічних та додаткових методів обстеження.

Підсумковий модульний контроль.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля. До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які відвідали усі передбачені навчальною програмою з дисципліни аудиторні навчальні заняття, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за 70. Студенту, який з поважних причин мав пропуски навчальних занять, вносяться корективи до індивідуального навчального плану і дозволяється відпрацювати академічну заборгованість до певного визначеного терміну. Для студентів, які пропустили навчальні заняття без поважних причин, рішення про їх відпрацювання приймається індивідуально деканом факультету. Форми підсумкового контролю мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент при складанні підсумкового модульного контролю, становить 80. Підсумковий модульний кредит вважається зарахованим, якщо студент набрав на менше 50 балів.

15. ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТА З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

Оцінка за модуль визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах) та оцінки підсумкового модульного контролю (у балах), яка виставляється при оцінюванні

теоретичних знань та практичних навичок відповідно до переліків, визначених програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам при засвоєнні кожного модулю (залікового кредиту) – 200, в тому числі за поточну навчальну діяльність – 120 балів (60%), за результатами модульного підсумкового контролю – 80 балів (40%).

Поточний контроль здійснюється відповідно до конкретних цілей на кожному практичному занятті, засвоєння змістових модулів (проміжний контроль) – на останньому занятті кожного змістового модулю. Для контролю рекомендується застосовувати наступні засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, контроль виконання практичних навичок з методів обстеження хворого з подальшою інтерпретацією отриманих даних, аналіз результатів інструментальних та лабораторних досліджень.

Оцінювання поточної навчальної діяльності:

Вага кожної теми в межах одного модуля має бути однаковою і визначається кількістю тем в модулі.

Оцінка з дисципліни "Внутрішня медицина" є рейтинговою та визначається з урахуванням поточної навчальної діяльності студента та оцінок засвоєння ним передбачених програмою модулів. Поточне оцінювання студентів по відповідних темах проводиться за традиційною 4-бальною системою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) з подальшим перерахунком у багатобальну шкалу.

Оцінка "відмінно" виставляється у випадку, коли студент знає зміст заняття та лекційний матеріал у повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та ясні відповіді без будь-яких навідних питань; викладає матеріал без помилок і неточностей; вільно вирішує задачі та виконує практичні завдання різного ступеню складності.

Оцінка "добре" виставляється за умови, коли студент знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематично, але вони не є вичерпними, хоча на додаткові питання студент відповідає без помилок; вирішує всі задачі і виконує практичні завдання, відчувачи складнощі лише у найважчих випадках.

Оцінка "задовільно" ставиться студентові на основі його знань всього змісту заняття та при задовільному рівні його розуміння. Студент спроможний вирішувати видозмінені (спрощені) завдання за допомогою навідних питань; вирішує задачі та виконує практичні навички, відчувачи складнощі у простих випадках; не спроможний самостійно систематично викласти відповідь, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно.

Оцінка "незадовільно" виставляється у випадках, коли знання і вміння студента не відповідають вимогам "задовільної" оцінки.

Критерії оцінювання студентів

№ модуля, кількість навчальних годин/кількість кредитів ECTS	Кількість змістових модулів,	Кількість практичних занять	Конвертація у бали традиційних оцінок					Мінімальна кількість балів*
			Традиційні оцінки				Бали за виконання індивідуального завдання	
			"5"	"4"	"3"	"2"		
Модуль 4 237/7,9	3	22	5,2	4,2	3,1	0	5,6	70
Модуль 5 198/6,6	4	21	5,5	4,4	3,2	0	4,5	70

Оцінювання самостійної роботи:

Оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті. Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних навчальних занять, контролюється при підсумковому модульному контролі.

Кількість балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості. Вони додаються до суми балів, набраних студентом за поточну навчальну діяльність.

Максимальна кількість балів за індивідуальну роботу:

- Модуль 4 – 5,6 балів («відмінно»), 4,6 балів («добре»), 3,6 балів («задовільно»);
- Модуль 5 – 7,6 балів («відмінно»), 6,6 балів («добре»), 5,6 балів («задовільно»).

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, контролюється при підсумковому модульному контролі.

Підсумковий модульний контроль.

До підсумкового модульного контролю допускаються студенти, які виконали програму даного модулю та отримали за поточну успішність не менше 70 балів, а також позитивно склали допусковий тестовий контроль на сервері дистанційного навчання БДМУ.

Підсумковий модульний контроль з модулю 4 «Сучасна практика внутрішньої медицини: кардіологія, ревматологія, нефрологія» передбачає 5 етапів:

1. Відповідь на 60 питань тестового контролю,
2. Аналіз та розшифровка ЕКГ (5 варіантів);
3. Вирішення двох ситуаційних задач;
4. Усну відповідь на 4 питання (з переліку, вказаного наприкінці модулю);
5. Вирішення розгорнутої клінічної задачі з невідкладних станів, зазначених в цьому модулі.

Підсумковий модульний контроль Модуль 4		«5»	«4»	«3»	«2»
Практична частина	Тестовий комп'ютерний контроль	5	4	3	0
	Розшифровка ЕКГ	10	7	4	0
	Ситуаційна задача №1	15	12	9	0
	Ситуаційна задача №2	15	12	9	0
	Разом	45	35	25	0
Усне опитування	I питання	7	6	5	0
	II питання	7	6	5	0
	III питання	7	6	5	0
	IV питання	7	6	5	0
	Розгорнута клінічна задача з невідкладних станів	7	6	5	0
	Разом	35	30	25	0
Загальна сума балів		80	65	50	0

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час модульного контролю, складає **80**. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевірятиметься статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Підсумковий модульний контроль з модулю 5 «Сучасна практика внутрішньої

медицини: гастроентерологія, пульмонологія, гематологія, ендокринологія» передбачає 5 етапів:

1. Відповідь на 60 питань тестового контролю,
2. Інтерпритація інструментальних методів дослідження;
3. Вирішення двох ситуаційних задач;
4. Усну відповідь на 4 питання (з переліку, вказаного наприкінці модулю);
5. Вирішення розгорнутої клінічної задачі з невідкладних станів, зазначених в цьому модулі.

Підсумковий модульний контроль Модуль 5		«5»	«4»	«3»	«2»
Практична частина	Тестовий комп'ютерний контроль	5	4	3	0
	Інтерпритація інструментальних методів дослідження	10	7	4	0
	Ситуаційна задача №1	15	12	9	0
	Ситуаційна задача №2	15	12	9	0
	Разом	45	35	25	0
Усне опитування	I питання	7	6	5	0
	II питання	7	6	5	0
	III питання	7	6	5	0
	IV питання	7	6	5	0
	Розгорнута клінічна задача з невідкладних станів	7	6	5	0
	Разом	35	30	25	0
Загальна сума балів		80	65	50	0

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час модульного контролю, складає **80**. Підсумковий контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав **не менше 50 балів**.

Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь в олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів перевірятиметься статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Оцінювання дисципліни «Внутрішня медицина»

Оцінка з внутрішньої медицини виставляється студентам, яким зараховані усі модулі з дисципліни. Оцінка з дисципліни є середньою з оцінок за модулі, на які структурована навчальна дисципліна. Заохочувальні бали за рішенням Вченої Ради можуть додаватися до кількості балів з дисципліни студентам, які мають наукові публікації або зайняли призові місця за участь у олімпіаді з дисципліни серед ВНЗ України та інше.

Об'єктивність оцінювання навчальної діяльності студентів має перевірятися статистичними методами (коефіцієнт кореляції між поточною успішністю та результатами підсумкового модульного контролю).

Визначення кількості балів, яку студент набрав з дисципліни. Кількість балів, яку студент набрав з дисципліни, визначається як середнє арифметичне кількості балів з усіх модулів дисципліни «Внутрішня медицина»:

Модуль 1 (4 курс) + Модуль 2 (5 курс) + Модуль 3 (5 курс) + Модуль 4 (6 курс) + Модуль 5 (6 курс) / 5.

Конвертація кількості балів з дисципліни в оцінки за шкалою ECTS та за чотирибальною (традиційною) шкалою.

Бали з дисципліни незалежно конвертуються як в шкалу ECTS (у відповідних деканатах) для занесення до Diploma supplement (додаток до диплому міжнародного зразка), так і в чотирибальну шкалу – «5», «4», «3», «2» (на кафедрах).

Бали з дисципліни для студентів, які успішно виконали програму, конвертуються кафедрою у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями, які наведено в таблиці:

Оцінка за 200-бальною шкалою	Оцінка за чотирибальною шкалою
Від 180 до 200 балів	«5»
Від 150 до 179 балів	«4»
Від 70 до 149 балів	«3»
Менше 70 балів	«2»

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється студентам після завершення вивчення дисципліни. Рейтинг розраховується для контингенту студентів однієї спеціальності, які засвоїли навчальну дисципліну і набрали певну кількість балів.

Ранжування за шкалою ECTS проводиться так:

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів

Ранжування з присвоєння оцінок «A», «B», «C», «D», «E» проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю, і успішно завершили вивчення дисципліни.

Оцінки з дисципліни FX, F («2») виставляються студентам, яким не зараховано хоча б один модуль з дисципліни після завершення її вивчення.

Оцінка FX виставляється студентам, які набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність, але яким не зарахований підсумковий модульний контроль. Ця категорія студентів має право на перескладання підсумкового модульного контролю за затвердженим регламентом. Повторне складання підсумкового модульного контролю дозволяється не більше двох разів.

Оцінка F виставляється студентам, які відвідали всі аудиторні заняття з модуля, але не набрали мінімальну кількість балів за поточну навчальну діяльність і не допущені до підсумкового модульного контролю. Ця категорія студентів має право на повторне вивчення модуля.

Оцінювання поточної навчальної діяльності, модульного контролю та дисципліни в цілому здійснюється відповідно до «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів Буковинського державного медичного університету в умовах впровадження Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу» (схваленої рішенням Вченої ради від 29 травня 2014 року, протокол № 9).

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

16.1.Базова:

1. Внутрішні хвороби: У 2 ч. Ч. 1: Розділи 1–8: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М. та ін. К.: Всеукр. спец. видавництво «Медицина», 2019. 680 с.
2. Внутрішні хвороби: У 2 ч. Ч. 2: Розділи 9–24: Нац. підруч. для лікарів-інтернів, студ. мед. ЗВО, лікарів-практиків терапевт. профілю. Глушко Л.В., Федоров С.В., Скрипник І.М. та ін. К.: ВСВ «Медицина», 2019. 584 с.
3. Внутрішня медицина. Ч. I Гастроентерологія, пульмонологія, гематологія. Ч. II Кардіологія, ревматологія, нефрологія, загальні питання внутрішньої медицини: навч. посібник; за ред. проф. М. А. Станіславчука. Вінниця: ТОВ «Вінницька міська друкарня», 2014. Ч.I. 316 с. Ч. II. 468 с.
4. Внутрішня медицина: Підручник. Н.М. Середюк, Є.М. Нейко, І.П. Вакалюк та ін.; за ред. Є.М. Нейка. К.: Медицина, 2013. 1104 с.
5. Внутрішня медицина: Підручник: У 3-х т. За ред. К.М. Амосової. К., 2008. Т. 1. 1056 с. Т. 2 (2009). 1088 с. Т. 3. (2010). 1092 с.
6. Клінічна фармакологія: Підручник; за ред. О.Я. Бабака, О.М. Біловола, І.С. Чекмана. 2-ге вид., переробл. і допов.. К.: Медицина. 2010. 776 с.
7. Клінічна фармакологія : Підручник для студентів і лікарів. Абдуєва Ф. М., Бичкова О. Ю., Бондаренко І. О. та ін.; за заг. редакцією М. І. Яблучанського та В. М. Савченка. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2011. 405 с.
8. Клінічна гематологія. Частина I: Ел. навч. посібник. О.С.Хухліна, М.П.Антофійчук, В.М.Ходоровський та ін. Чернівці: БДМУ, 2017.
9. Клінічна імунологія та алергологія: навч. посібник; За ред. Біловола О.М., Кравчуна П.Г., Бабаджаняна В.Д. Харків: Гриф, 2011. 550 с.
10. Клінічна імунологія та алергологія: Підручник; за ред. Г.М.Дранніка.К.:Здоров'я, 2006. 888 с.
11. Клінічна фармакологія: навч. посібник. Є.І.Шоріков, Г.І.Шумко, О.С.Хухліна та ін. Вінниця: Нова книга, 2019. 512 с.
12. Медицина надзвичайних ситуацій. Організація надання першої медичної допомоги: Навч. посібник. За ред. В.С.Тарасюка. К. : Медицина, 2017. 528 с.
13. Мостовой Ю.М. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії. Аналізи. Нормативні показники. Тракткування змін: Навч. посібник. Київ: Центр ДЗК, 2018. 792 с.
14. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. Т. 1. Захворювання органів дихання. Захворювання органів травлення. Захворювання системи крові і кровотворних органів. Захворювання ендокринної системи: Підручник. Вінниця : Нова Книга. 2009. 640 с.
15. Передерій В.Г. Основи внутрішньої медицини. Т. 2. Захворювання системи кровобігу. Ревматичні хвороби. Захворювання нирок. Загальні питання внутрішньої медицини: підручник / В. Г. Передерій, С.М. Ткач. Вінниця: Нова Книга. 2009. 784 с.
16. Передерій В.Г., Ткач С.М. Основи внутрішньої медицини. Т. 3. Диференціальний діагноз і ведення хворих у клініці внутрішньої медицини. Гострі і невідкладні стани у клініці внутрішньої медицини: Рекомендовано МОЗ України як підручник для студентів ВМНЗ IV рівня акредитації. Вінниця: Нова книга, 2010. 1006 с.
17. Професійні хвороби: Нац. підручник. Капустник, В.А.; Костюк, І.Ф.; Бондаренко, Г.О.; Ігнат'єв, О.М.; Парпалей, І.О.; Родіонова, В.В.; Хухліна, О.С. За ред. В.А. Капустника, І. Ф. Костюк. 5-те вид., випр. Київ : ВСВ «Медицина», 2017. 536 с.
18. Свінціцький А.С. Методи діагностики в клініці внутрішньої медицини: навчальний посібник. Київ: ВСВ «Медицина», 2019. 1008 с.
19. Середюк Н.М., Вакалюк І.П. Внутрішня медицина: Терапія: Підручник для мед. ВНЗ I-III рів. акред. 4-те вид., випр. К., 2013. 688 с.

20. Хухліна О.С. Внутрішня медицина та професійні хвороби: діагностика та лікування: Навчальний посібник. Чернівці: БДМУ, 2020. 464 с.
21. Хухліна О.С., Шумко Г.І., Мандрик О.Є. Професійні хвороби: навчальний посібник: вид. 2-ге, доп. Чернівці, 2017. 192 с.
22. Хухліна О.С., Шумко Г.І. Професійні хвороби: нормативна база діагностики, профілактики та експертизи працездатності: Навчальний посібник. Чернівці, БДМУ, 2017. 156 с.

16.2. Допоміжна

1. Белоусов Ю.Б., Гуревич К. Г. Клиническая фармакокинетика. Практика дозирования лекарств: Спец. Выпуск. серии «Рациональная фармакотерапия». М.: Литтерра, 2005. 288 с.
2. Діагностичні, лікувальні та профілактичні алгоритми з внутрішньої медицини : навч.-метод. посіб. за ред. проф. В. І. Денесюка; Вінниц. НМУ ім. М. І. Пирогова. Київ : Центр ДЗК, 2015. 151 с.
3. Дроговоз С.М. Фармакологія на допомогу лікарю, провізору, студенту: Підручник-довідник. Харків, 2012. 480 с.
4. Дранник Г.Н. Клиническая иммунология и аллергология: Пособие для студентов, врачей – интернов, иммунологов, аллергологов, врачей лечебного профиля всех специальностей. - 3 изд., доп. Киев: ООО "ПОЛИГРАФПЛЮС". 2006. 482 с.
5. ЕКГ у практиці. The ECG in Practice. ЭКГ в практике: навч. посібник. Д.Р. Хемптон; переклад 6-го англ. видання. К. : Медицина, 2018. 560 с.
6. Екстрена медична допомога: посібник; за ред. проф. М. І. Шведа. Тернопіль: ТДМУ: Укрмедкнига, 2015. 419 с.
7. Захворювання органів дихання в сімейній медицині: Навч. посіб. для сімейних лікарів, студентів-медиків, лікарів-інтернів. Бабінець Л.С., Боровик І.О., Андріюк Л.В. К., 2019. 312 с.
8. Казмірчук В.Є., Ковальчук Л.В. Клінічна імунологія та алергологія. Вінниця: НОВА КНИГА. 2006. 528 с.
9. Клінічна фармакологія невідкладних станів у практиці стоматолога: навч. посібник. О.М. Біловол, І.І. Вакалюк, О.С.Хухліна та ін.; за ред. О.М. Біловола. К.: Медицина, 2018. 296 с.
10. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в гастроентерології / Крайдашенко О.В., Кремзер О.О., Михайлик О.А. Запоріжжя, 2015. 102 с.
11. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології / О.В. Крайдашенко, М.П. Красько, О.О. Кремзер, В.В. Красько. Запоріжжя, 2015. 250с.
12. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в ревматології: посіб. для студентів ВМЗ, лікарів, провізорів / М. П. Красько, О. В. Крайдашенко, О. О. Кремзер, В. В. Красько. 2-ге вид., допов. Запоріжжя: ЗДМУ, 2016. 319 с.
13. Клінічна фармакологія. Навчальний посібник для самостійної підготовки студентів медичного факультету. В.Й.Кресюн, С.Б.Стречень, А.Г.Відавська, Т.В.Трегуб, І.В.Погоріла, Г.О.Полуденко. Одеса: Одеський національний медичний університет, 2011. 262 с.
14. Клиническая фармакология: Учеб. / Под ред. В. Г. Кукеса. М.: ГЕОТАР-Медиа, 2006. 944 с.
15. Мостовой Ю.М. Сучасні класифікації та стандарти лікування розповсюджених захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії: Навч. посібник. Вінниця: ДП ДКФ, 2018. 656 с.
16. Превентивна кардіологія: імплементація міжнародних рекомендацій в Україні. К.: МОРІОН, 2015. 104 с.
17. Приклади формулювання терапевтичних діагнозів; за ред. Ташука В.К. Чернівці, БДМУ, 2012. 284 с.
18. Протиінфекційні лікарські засоби: навч. посіб. для студ. мед. ф-тів, інтернів, лікарів, провізорів. За ред.: О.В.Крайдашенка. Вінниця: Нова Кн., 2015. 423 с.
19. Професійні хвороби: Нац. підручник. Капустник, В.А.; Костюк, І.Ф.; Бондаренко, Г.О.; Ігнат'єв, О.М.; Парпалей, І.О.; Родіонова, В.В.; Хухліна, О.С. За ред. В.А. Капустника, І. Ф. Костюк. 4-те вид., перероб. та доп. Київ : ВСВ Медицина, 2015. 536 с.
20. Пульмонологія. За ред. Хухліної О.С., Воевідки О.С. Чернівці: БДМУ, 2012. 266с.

21. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування. За ред. В.М.Коваленка, М.І.Лутая, Ю.М.Сіренка, О.С.Сичова. К.:Моріон, 2018. 224 с.
22. Ткачишин В.С. Професійні хвороби: Підручник. К.: Медицина, 2011. 895 с.
23. Освітньо-кваліфікаційна характеристика та освітньо-професійна програма підготовки фахівців напряму підготовки «Медицина» освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» за спеціальностями «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа». Наказ МОН України від 16.04.2003 № 239.
24. Навчальний план підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» кваліфікації «лікар» для спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа». Наказ МОЗ України 08.07.2010 № 539 «Про внесення змін до навчального плану підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» кваліфікації «лікар» у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації за спеціальностями «Лікувальна справа», «Педіатрія», «Медико-профілактична справа», затвердженого наказом МОЗ України від 19.10.2009 № 749»;
25. Експериментальний навчальний план, розроблений на принципах Європейської кредитно-трансферної системи (ECTS). Наказ МОЗ України за №52 від 31.01.2005.
26. Наказ МОН України від 06.11.2015 № 1151 «Про особливості запровадження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»
27. Наказ МОЗ України від 24.03.2004 № 152 «Про затвердження рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін»
28. Наказ МОЗ України від 12.10.2004 № 492 «Про внесення змін та доповнень до рекомендацій щодо розроблення навчальних програм навчальних дисциплін»;
29. Типова навчальна програма з дисципліни «Внутрішня медицина» для студентів вищих медичних навчальних закладів освіти (МОЗ України, Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти, Київ, 2015);
30. Типова навчальна програма з дисципліни «Клінічна імунологія та алергологія» для студентів вищих медичних навчальних закладів освіти (МОЗ України, Київ, 2009)
31. Типова навчальна програма з дисципліни «Професійні хвороби» для студентів вищих медичних навчальних закладів (МОЗ України, Київ, 5 квітня 2012 р.).
32. Типова навчальна програма з дисципліни «Клінічна фармакологія» для підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст» для студентів навчальних закладів МОЗ України (МОЗ України, ДУ «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти», Київ, 2014 р., зі змінами та доповненнями від 2015 р.)
33. Наскрізна програма «Профілактика ВІЛ-інфікування, передачі ВІЛ від матері до дитини, діагностика, лікування ВІЛ-інфікованих та соціально-психологічна підтримка людей, що живуть з ВІЛ», яка розроблена на виконання наказу МОЗ України від 08.05.2009 № 313 «Про оптимізацію підготовки спеціалістів з питань ВІЛ-інфекції та попередження передачі ВІЛ від матері до дитини»
34. Наскрізна програма послідовного вивчення основ трансплантології, яка запроваджена листом МОЗ України від 18.04.2011 № 08.01-47/705.
35. Наскрізна програма підготовки студентів медичних факультетів ВМНЗ IV рівня акредитації та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина», розроблена відповідно до п. 4. Доручення Кабінету Міністрів України від 23.11.2010 №69/158/1/1-10, Доручення Президента України від 19.11.2010 № 1-1/2753, Наказу МОЗ України від 11.09.2000 № 214 «Про комплексні заходи впровадження сімейної медицини в систему охорони здоров'я», затверджена МОЗ України від 07.04.2011.
36. Типова наскрізна програма «Паліативна та хоспісна допомога» для студентів спеціальностей «Лікувальна справа», «Педіатрія», затвердженої МОЗ України 17.04.2014.

Накази МОЗ України, адаптовані клінічні настанови, засновані на доказах

1. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антимікробна терапія та профілактика». Київ, НАМН України, 2019. 94.с.
2. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Хронічне обструктивне захворювання легень». Київ, НАМН України, 2020. 70.с.
3. Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах «Бронхіальна астма». Київ, НАМН України, 2020. 128.с.
4. Антитромботична терапія хворих з фібриляцією передсердь. Практичні рекомендації щодо використання нових оральних антикоагулянтів. Асоціація кардіологів України, Асоціація аритмологів України. Київ, 2014. 55 с.
5. Інфекційний ендокардит. Рекомендації з профілактики, діагностики та лікування інфекційного ендокардиту. Київ, Моріон, 2015. 32 с.
6. Наказ МОЗ України від 05.06.2019 № 1269 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги»
7. Наказ МОЗ України № 128 від 19.03.2007 «Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги за спеціальністю «Пульмонологія».
8. Наказ МОЗ № 555 від 27 червня 2013 року Хронічне обструктивне захворювання легень: Адаптована клінічна настанова, заснована на доказах. Київ, 2013. 146 с.
9. Наказ МОЗ України № 868 від 08 жовтня 2013 р. «Про затвердження впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при бронхіальній астмі». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма».
10. Наказ МОЗ України № 384. 24.05.2012. Уніфікований клінічний протокол первинної і вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги при артеріальній гіпертензії.
11. Наказ МОЗ України № 455 від 02.07.2014. Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної реабілітації при гострому коронарному синдромі з елевацією сегмента ST.
12. Наказ МОЗ України №152 від 2.03.2016 р. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця.
13. Наказ МОЗ України № 597 від 15.06.2016 р. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги при фібриляції передсердь.
14. Рекомендації Асоціації кардіологів України щодо лікування пацієнтів з гострим коронарним синдромом без стійкої елевації сегмента ST. Український кардіологічний журнал. Додаток №2, 2013. 50 с.
15. Наказ МОЗ України № 34 від 15 січня 2014 р. «Про впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги «Гіпертонічний криз», «Раптова серцева смерть», «Гостра дихальна недостатність», «Гіповолемічний шок», «Гострі отруєння», «Тромбоемболія легеневої артерії».
16. Наказ МОЗ України № 327 від 8 червня 2015 р. Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Кашель у дорослих».
17. Наказ МОЗ України № 647 від 30.06.2010 "Про затвердження клінічних протоколів надання медичної допомоги хворим зі спеціальності "Гематологія".
18. Наказ МОЗ України від 02.11.2015 р. №709 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при залізодефіцитній анемії». Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги при залізодефіцитній анемії.
19. Наказ МОЗ України, АМН України, Міністерства праці та соціальної політики України за № 374/68/338 від 29.12.2000 р. «Про затвердження інструкції про застосування переліку

- професійних захворювань». Київ, 2000.
20. Наказ МОЗ України за № 248 від 08.04.2014 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу». Київ, 2014.
  21. Наказ МОЗ України за № 246 від 21.05.2007р. «Положення про порядок проведення медичних оглядів працівників певних категорій». Київ, 2007.
  22. Наказ МОЗ України та АМН України №166/32 від 8.05.2002. Щодо закріплення за науково-дослідними інститутами гігієнічного профілю галузей економіки та адміністративних територій з питань гігієни праці та профпатології.
  23. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Туберкульоз» Наказ МОЗ України № 620.
  24. Постанова Кабінету Міністрів України №1662 від 8.11.2000. «Про затвердження переліку професійних захворювань», Київ, 2000.
  25. Постанова Кабінету Міністрів України за № 337 від 17 квітня 2019 р. «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві». Київ, 2019.
  26. Постанова Кабінету міністрів України №559 від 23.05 2001. Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок.
  27. Постанова правління Фонду соціального страхування №24 «Порядок призначення, перерахування та проведення страхових виплат» від 27.04.2007 р.

Інформаційні ресурси

1. <http://eurheartj.oxfordjournals.org/> <http://eurheartj.oxfordjournals.org/>
2. <http://intl-ajrccm.atsjournals.org/>
3. <http://thorax.bmjournals.com/>
4. <http://ukrcardio.org/>
5. <http://ukrmed.org.ua/>
6. <http://www.cardiolog.org/>
7. <http://www.chestjournal.org/>
8. <http://www.consilium-medicum.com/>
9. <http://www.escardio.org/>
10. <http://www.ginasthma.org/>
11. <http://www.goldcopd.org/f>
12. <http://www.ifp.kiev.ua/>
13. <http://www.medscape.com/>
14. <http://www.ncbi.nlm.nih.gov>
15. <http://www.niaid.nih.gov/>
16. <http://www.phassociation.org/>
17. <http://www.resent.org/>
18. <http://www.thoracic.org/>
19. <http://www.pulmonology.ru/>
20. <http://www.thoracic.org/>

17. УКЛАДАЧІ ДОВІДНИКА ДЛЯ СТУДЕНТА (СИЛАБУСУ)

1. Хухліна Оксана Святославівна – завідувач кафедри, доктор медичних наук, професор.
2. Шумко Галина Іванівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук.
3. Трефаненко Ірина Валентинівна – доцент кафедри, кандидат медичних наук.